

СТАНОВИЩЕ

от *проф. д-р Боряна Ламбрева*

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за

дисертационния труд на

Надежда Симеонова Петрова

на тема:

„Развитие на клавирния съпровод на народна песен.“

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

научен ръководител: проф. д-р Констадин Бураджиев

Надежда Петрова е докторант в докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“ към катедра „Музикален фолклор“ на факултет „Музикален фолклор и хореография“ – АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив. Възпитаник на същото учебно заведение, със дипломи за бакалавър по две специалности – педагогическа и изпълнителска, и за магистър по пиано, Надежда Петрова от 2013 г. работи като щатен корепетитор към катедра „Музикален фолклор“. В концертната си практика се изявява като солирац пианист и акомпанятор на певци и инструменталисти, хорови формации, активно участва в музикални събития, организирани от АМГИИ. През годините надгражда своите умения в областта на изпълнителското изкуство като органист-аккомпанятор на хорови концерти, изнася и самостоятелен концерт-лектория с произведения за клавесин. Както се вижда от автобиографичната справка, кандидатката има широки интереси и нейната активност като акомпанятор обхваща богата гама от прояви в различни формации и жанрове. В биографията си Надежда Петрова има и награди от академични и университетски конкурси.

Темата на дисертационния труд на докторантката засяга полето на нейните интереси и дейност, и това, наред с очевидни личностни качества, определят задълбочеността и компетентността, с които тя подхожда към проблематиката. Преди всичко искам да отбележа широтата на информационната база, на която стъпва разработката. Библиографията съдържа 173 заглавия на трудове, свързани с темата – книги, учебници, статии, доклади и др. публикации, посочени са и три интернет източника. Поради спецификата на проблематиката, ползваната научна литература е основно на български език. За целите на разработката авторката се позовава и на 78 сборници с песни и вокализаци, а същинската изследователска част на труда и анализът на камерно-вокалните произведения са подкрепени и илюстрирани от 7 таблици и 189 нотни примера. Трудът с общ обем от 360 стр. и е структуриран в увод, четири глави, заключение, библиография, приноси на

дисертационния труд и 5 приложения. Удачният начин на структуриране и оформяне на главите е от съществено значение за последователното разкриване на взаимовръзките и взаимодействията между различните аспекти и ракурси на темата, където ясно се открояват две основни направления, очертаващи нейния приносен характер – обзор и съпоставка на спецификите, свързани със създаването и развитието на клавирния съпровод в народната песен за класически певци, и тези, които обследват жанра на народната песен с клавирен съпровод за народни певци.

Като начало авторката се заема да осветли въпроса за дефинирането на двата основни термина в разработката – понятията „народна песен“ и „акомпанимент“. Професионално и подробно са очертани характеристиките на жанра на селската народна песен, както и тези на образците на градската песенна култура. Именно от взаимодействието на двата вида песенност в творчеството на първите ни композитори се заражда и *жанра на народната песен с пиано*. Тук докторантката отделя значително място на един съществен и не докрай изяснен въпрос, отнасящ се до диференцирането на разновидностите на жанра „народна песен с клавирен съпровод“. С цел максималното му изясняване тя разглежда редица трудове в теоретичното ни пространство – нелека задача, като се има предвид полемиката и различните тези по въпроса, както и не малкото съществуващи варианти на класификация и категоризация според различните автори относно начина, количеството и качеството на използване на народната мелодия в песенното творчество. Тук, както и в началото на дисертацията, където е направен обзор на теоретичните трудове, на които стъпва разработката, прави впечатление отличното познаване на ползваната литература, умението на докторантката за синтезиране и свободно боравене с голям обем теоретична информация и фактология. В резултат на това и след задълбочено проучване на научна и нотна литература, авторката избира да използва класификацията на Божидар Абрашев, която той прави по отношение на обработения фолклор и на тази база категоризира следните видове обработки – хармонизация, същинска обработка и авторска обработка. В тази част от дисертацията се разглежда и въпросът за съществуващите различни наименования на жанра, в следствие на което е направен следният извод: определението „народна песен с клавирен съпровод“ се използва, когато има присъствие на елементи от фолклора, независимо от начина, по който те са обработени. А песни, чийто текст и музика са авторски, се определят като „солови песни с клавирен съпровод.“ Тази категоризация се отнася за песни, писани както за класически, така и за народни изпълнители.

Едва след това важно и наложително уточнение става възможно навлизането в същината на разработката. Следват три големи дяла, свързани с анализирането на композиционната структура и спецификите на клавирния съпровод в: творчеството на композитори от Първо, Второ и Трето поколение, писани за класически певци, и преглед и анализ на композиционната форма и акомпанимента в съществуващите нотни източници, отнасящи се до народните песни с клавирен съпровод за фолклорни певци. Практическият опит, който Надежда Петрова има като акомпаниятор и на оперни, и на народни изпълнители, е от изключителна полза за коректното и прецизно

анализиране на характеристиките и особеностите на клавирния съпровод в двата жанра, както и на сравнението и съпоставките между тях. Всяка от анализираните песни е представена и в исторически план – има сведения за това кога е дешифрирана, година и място на издаване, какъв вид обработка е, споменава се за вариантност на песните в различните издания, прави се паралел между едни и същи народни песни в творчеството на различните композитори, всяка от тях – носеща почерка и характеристиката на индивидуалния композиторски стил. Такива са песните „Грозданка и Богдан войвода“ на Димитър Попиванов и на Добри Христов, „Задали са се татари“ от Добри Христов и Любомир Пипков, „Стар Димо“ и „Билияна платно белеше“ в обработките на Добри Христов и Панчо Владигеров и т. н.

Носители на съществени приноси моменти и пряко свързани с темата за развитието и спецификите на клавирния съпровод в народната песен имат изводите, които докторантката прави след анализите на камерно-вокалните произведения на композиторите от различните поколения. Особено важна и със съществен приносен характер е Четвърта глава, в която се проследява зараждането и развитието на жанра на „народната песен с клавирен съпровод“ за народни певци. В тази част от разработката се прави систематизация на съществуващата досега и публикувана нотна литература на обработки на народни песни с клавирен съпровод, за фолклорни изпълнители. Разгледано и анализирано е творчеството на девет автори на обработки и аранжори на народни песни, направени са изводи относно особеностите на стила им, отнасящи се до формата, структурата, хармонизацията и клавирната фактура в техните произведения. Съпоставката между характеристиката на народните песни за класически певци и тези, писани за фолклорни изпълнители, по отношение на ритмична организация, начин на изписване, хармонизация, предназначение и практическо приложение, има безспорен приносен характер. На базата на регистрираните сходства и различия в произведенията са изведени допирните точки и различията в акомпанирането на песните в двата жанра. Въз основа на личния си опит и на направени анкети сред няколко композитори и акомпанятори, авторката обобщава и систематизира характеристиките и особеностите на различните композиторски почерци при създаването на клавирните партии, както и често срещани изпълнителски и ансамблови проблеми, свързани с акомпанирането на класически и фолклорни изпълнители.

В подкрепа на всичко казано дотук, давам следното мнение: дисертационният труд **„Развитие на клавирния съпровод на народна песен.“** притежава безспорни качества и свидетелства, че докторантката има задълбочени познания по темата и висок научен стил. А с публикуваните три научни статии по изследваната тема, Надежда Петрова ни убеждава, че е изпълнила всички изисквания за успешна защита на докторската си дисертация. С тази мотивация ***убедено предлагам на уважаемото научно жури в настоящия конкурс да присъди на Надежда Симеонова Петрова образователната и научна степен „Доктор“ по ПН 8.3. – Музикално и танцово изкуство.***

София, 05.09. 2022 г.

проф. д-р Боряна Ламбрева

/...../